

УДК 378147+376.68+614,253.4

**ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
ПЕРШОГО КУРСУ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ****Н. І. Фрич, Н. В. Довганич***Івано-Франківський національний медичний університет;
кафедра медичної біології та генетики;**76000, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2; e-mail: n_frych@ukr.net*

Узагальнено досвід викладання медичної біології студентам-іноземцям, що навчаються російською та англійською мовами на першому курсі Івано-Франківського національного медичного університету за кредитно-модульною системою. Окреслено основні проблеми, що зумовлюють неналежний рівень адаптаційних можливостей студентів-іноземців до навчального процесу: мовний бар'єр, низький рівень знань та балів з базових дисциплін на довузівському етапі, нові форми викладення матеріалу, невмотивованість до вивчення предмету.

На підставі досвіду викладання медичної біології студентам-іноземцям наведено заходи щодо подолання цих проблем. У першу чергу, створено та адаптовано всі навчально-методичні матеріали з дисципліни «Медична біологія», підготовлено робочий альбом, посібники для російськомовних та англійськомовних студентів для більш глибокого і повного розуміння ними викладеного матеріалу. По-друге, з метою формування внутрішньої мотивації до навчання, знайдено індивідуальний підхід до кожного студента. Для оптимізації навчального процесу, посилено унаочнення матеріалів та використано інноваційні методи та засоби навчання. Колективом кафедри, з метою покращення адаптаційних можливостей іноземців до навчальних програм різних країн, організовано консультативні дні, пропонується студентам брати участь у роботі акредитованої лабораторії та проведенні експериментальних досліджень.

Ключові слова: *студенти-іноземці, мовний бар'єр, кредитно-модульна система, адаптація, євроінтеграційні процеси.*

В останні роки все частіше простежується тенденція до зростання освітніх інтегративних процесів, міжнародної співпраці в галузі вищої освіти, розвитку мобільності викладачів і студентів та збільшення кількості іноземців у вищих навчальних закладах України [1, 2, 3]. Оскільки Україна стала на шлях євроінтеграційних процесів, активно здійснюючи модернізацію освітньої системи у контексті вимог Болонських угод, то підготовка кваліфікованих та конкурентоспроможних спеціалістів медичного профілю є актуальним питанням. Особливого значення ця проблема набуває в процесі навчання іноземних студентів.

Метою роботи є аналіз організації викладання медичної біології студентам-іноземцям.

Навчання іноземних громадян в Івано-Франківському національному медичному університеті проводиться з 1992 року та здійснюється в три етапи: довузівська підготовка (вивчення мови та фундаментальних дисциплін), додипломна освіта за основними спеціальностями (лікувальна справа, стоматологія, фармація), післядипломна освіта (навчання в магістратурі, клінічній ординатурі, аспірантурі) та проводиться в наш час у відповідності до кредитно-модульної системи (КМС) викладання в медичних вузах України [4, 7].

Враховуючи євроінтеграційні процеси в галузі освіти, з 2004 року в ІФНМУ навчання проводиться не тільки російською, але й англійською мовами. З цього часу кафедра медичної біології та генетики прийняла естафету проведення навчально-методичної роботи з англомовними студентами країн Азії, Африки, США, Польщі та країн Близького Сходу.

На кафедрі медичної біології та медичної генетики, як і на інших кафедрах ВНЗ відбувся перехід до реалізації положень Болонської конвенції, шляхом впровадження кредитно-трансферної системи. Студенти-іноземці вивчають медичну біологію на I курсі медичного, фармацевтичного та стоматологічного факультетів. Дисципліна включає лекційні, практичні заняття і години для самостійної позааудиторної роботи студентів.

Організація навчального процесу на кафедрі медичної біології здійснюється за типовою навчальною програмою [5] та навчальним планом, на основі яких розроблена робоча програма.

З метою оптимізації навчального процесу, викладачами кафедри розроблені та адаптовані навчально-методичні матеріали з дисципліни: робочі програми, методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів, презентації лекцій, створений банк тестових завдань для проведення модульного контролю знань студентів, оновлено кафедральний банк навчальних відеофільмів та сформована база електронних фотографій паразитичних організмів. Колективом кафедри підготовлені до друку російськомовний посібник «Медицинская паразитология» та посібник вибраних лекцій «Medical Biology Lectures» для студентів-іноземців, що навчаються англійською мовою.

Серед усіх форм навчання важливу роль відводиться лекціям. У лекційному курсі передбачено висвітлення проблемних питань з відповідних розділів медичної біології. З метою кращого засвоєння студентами лекційного матеріалу, на електронному сайті кафедри розміщені текстові варіанти лекцій, ознайомлення з якими полегшує студентам сприйняття інформації. Під час лекцій лектор використовує сучасні мультимедійні ресурси. Це не тільки забезпечує краще закріплення матеріалу, але й сприяє більш детальному і глибокому його засвоєнню. Варто

зауважити, що на лекції належну увагу відведено дискусійним елементам, які утворюють підґрунтя для обміну думками між викладачем і студентами. Тому лекція є не тільки засобом повідомлення сучасної наукової інформації, але й інтерактивним процесом [5, 6, 7], який спонукає до навчання, допомагає аналізувати та вирішувати проблемні питання.

На практичних заняттях викладачами використовується принцип індивідуального підходу до студента. Цьому сприяє невелика кількість студентів-іноземців у групі порівняно з їхніми україномовними колегами. Першочергова роль надається засвоєнню практичних навичок. Так, використання ситуаційних задач, які застосовуються з метою наближення студента-медика до практичної діяльності, сприяють кращому засвоєнню теоретичного матеріалу на практичних заняттях з медичної біології. Робочі альбоми, створені колективом кафедри, значно полегшують роботу в російськомовних та англомовних групах, дають змогу реалізувати диференційний підхід до процесу навчання, враховувати різний рівень володіння студентами російською та англійською мовами і біологічними термінами.

Варто зазначити, що організація самостійної роботи для студентів-іноземців, на відміну від українських, має певну специфіку, що обумовлена кількома чинниками. По-перше, адаптація студентів до нового культурного та соціального середовища. По-друге, це принципи відмінності навчання в середніх навчальних закладах різних країн, що, у свою чергу, також призводить до погіршення адаптації іноземних студентів до системи вищої освіти України. По-третє, це особливості зарахування іноземних студентів на навчання з середини семестру, що ускладнює можливість опрацювання із студентами матеріалу, передбаченого навчальною програмою. Зважаючи на вищесказане, на кафедрі проводять спеціальні мікролекції з висвітленням необхідного матеріалу. Крім цього, відрегульовано графік чергувань викладачів для консультування студентів з важливих питань, які сприяють адаптації до навчальних програм відповідних країн, перескладання незадовільних оцінок, пропусків занять з поважних та неповажних причин.

Ще одним пріоритетним напрямком оптимізації навчання є залучення іноземних студентів до засвоєння методик генетичних досліджень у акредитованій науковій лабораторії кафедри та проведенні наукових експериментів.

Не зважаючи на вагомий внесок колективу кафедри у роботу з іноземними студентами, існують певні труднощі у роботі викладачів з таким контингентом студентів. По-перше, це низький рівень знань з дисциплін природничого спрямування, зокрема в російськомовних групах. Більшість студентів таких груп, які є вихідцями Туркменістану, Болгарії, Йорданії, Сирії потребують більшого часу для виконання навчальної програми, мають більшу потребу у консультуванні та постійному конт-

ролі з боку викладача. По-друге, в Україну приїжджають ті іноземні студенти, які в своїх країнах з базових предметів (у тому числі й з біології) не набрали тієї кількості балів, які дозволяли б зарахувати їх до числа студентів. Третью, не менш важливою причиною, є мовний бар'єр у спілкуванні викладача та студента. Англійська та російська не є рідними мовами для багатьох студентів-іноземців, тому вільному їх спілкуванню заважає використання сленгу. Невід'ємною частиною для покращення комунікативних навичок між студентами та викладачами, є самоосвіта останніх, їх участь у різноманітних заходах для підвищення рівня кваліфікації та удосконалення мов, зокрема, англійської.

Сповільнений темп засвоєння лекційного матеріалу, невміння швидко аналізувати усне мовлення, «відкидати» неважливу інформацію і фіксувати значущу, значно ускладнює навчання іноземних студентів і знижує їхні успіхи [1].

Використання студентами новітніх технологій, зокрема гаджетів, нівелює роль конспектів, як джерела, що систематично, коротко і зв'язно передає зміст лекції. Тому студенти, використовуючи мобільні телефони, як засіб зберігання інформації, втрачають навички до виділення більш важливої інформації з усієї наведеної. В даному випадку, вирішення цих проблем лежить, без сумніву, у створенні спеціальних фахових навчальних посібників, акцент у яких, припадав би на основні моменти навчальної програми з медичної біології. Такі збірники лекційного матеріалу допоможуть підготувати студентів до більш глибокого і повного розуміння лекційного матеріалу.

Висновки

Отже, під час проведення занять з англійськими студентами враховано мовну підготовку студентів, їхній базовий рівень знань. При викладанні медичної біології знайдено індивідуальний підхід до кожного студента, що формує внутрішню мотивацію до навчання. Для оптимізації навчального процесу, посилено унаочнення матеріалів та використано інноваційні методи та засоби навчання. Колективом кафедри, з метою покращення адаптаційних можливостей іноземців до навчальних програм різних країн організовано консультативні дні, пропонується студентам брати участь у роботі акредитованої лабораторії та проведенні експериментальних досліджень.

Перспективою подальших досліджень є залучення іноземних студентів до предметних олімпіад, роботи в студентському науковому гуртку.

Література

1. Білоус О.А. Особливості математичної підготовки студентів-іноземців / О.А. Білоус, Ю.М. Максименко // Матеріали міжнар. наук-практ. семінару. Актуальні проблеми навчання іноземних студентів на сучасному етапі. [28-29 лют. 2012 р., м. Суми]. – Суми, 2012. – С. 148-151.

2. “Болонський процес” і Україна: реалії, міфи і перспективи / В.М. Бобирьов, В.М. Ждан, С.М. Білаш та ін. // Медична освіта. – 2014. – № 2. – С. 46-47.
3. Досвід роботи щодо підвищення якості підготовки іноземних студентів / Г.В. Дзяк, Т.О. Перцева, Л.Ю. Науменко, Г.В. Горбунова // Медична освіта. – 2014. – № 2. – С. 59-61.
4. Гаморак Г.П. Особливості навчання студентів-іноземців на кафедрі мікробіології / Г.П. Гаморак // Галицький лікарський вісник. – 2015. – Т. 22, № 2. – С. 131-132.
5. Самура І.Б. Особливості викладання фармакології іноземним студентам в умовах кредитно-модульної системи організації навчання / І.Б. Самура // Буков. мед. вісн. – 2014. – Т. 18, № 2 (70). – С. 173-176.
6. Семененко І.Є. Особливості фахової підготовки іноземних студентів вищих технічних навчальних закладів / І.Є. Семененко // Педагогічний Процес: теорія і Практика. – 2014. – Вип.2 – С. 33-36.
7. Струтинський Г.М. Оптимізація навчання фармакологічної іноземних студентів на медичному та стоматологічному факультетах / Г.М. Струтинський // Медична освіта. – 2013. – №1 (19). – С. 123-125.
8. Сучасні аспекти викладання фармакології для студентів за спеціальністю «Медико-профілактична справа» / О.М. Олещук, В.В. Черняшова, І.І. Герасимець // Медична освіта. – 2015. – № 3. – С. 63-66.
9. Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „Медична біологія” (для студентів спеціальності «Лікувальна справа»)

Стаття надійшла до редакційної колегії 22.10.2017 р.

*Рекомендовано до друку д.м.н., професором Матейком Г.Б.,
д.м.н., професором Копчею В.С. (м. Тернопіль)*

THE EXPERIENCE OF ORGANIZING TRAINING FOR FOREIGN STUDENTS OF THE FIRST YEAR OF MEDICAL BIOLOGY

N. I. Frych, N. I. Dovganymch

*Ivano-Frankivsk National Medical University;
Medical Biology and Genetics Department;
76000, Ivano-Frankivsk, Halytska str., 2*

The article summarizes the teaching experience of Medical biology to first-year students (English-speaking and Russian-speaking) of the Ivano-Frankivsk National Medical University. The main problems that determine the level of adaptational possibilities of foreign students to the educational process are outlined: language barrier, low level of knowledge and low level

of points in basic disciplines at the pre-university stage, demotivation to the subject.

According to the teaching experience of Medical biology, these problems are overcoming due to such steps. First of all, all educational and methodological materials on the discipline "Medical biology" were created and adapted, manuals for Russian-speaking and English-speaking students were prepared for a deep and full understanding of the material presented. Secondly, in order to form an internal motivation to study, an individual approach to each student was found. To optimize the educational process, the introduction of materials is intensified and innovative methods are used. To improve adaptability of foreigners to the curricula of different countries advisory days were organized. Foreign students encourage to the participation of the experimental researches in the laboratory.

Key words: *foreign students, language barrier, credit-module system, adaptation, eurointegrational processes.*